

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Špitálska 3,
04801 Rožňava**

Programy a projekty na rok 2022 a ďalšie roky

Vyhodnotenie za rok 2022

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Plnenie:

Oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení NEHAP V. podieľalo v rámci aktivity č. 9 „Monitoring zložiek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“. Plnenie je rozpracované v rámci projektu 1.4 Mapovanie prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Plnenie:

V súčasnej etape riešenia sa oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu nepodieľa.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

Plnenie:

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom, na plnení úlohy sa nepodieľa (pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov).

1.4 MAPOVANIE PRÍTOMNOSTI BAKTÉRIÍ RODU LEGIONELLA V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Cieľ

Zistiť výskyt prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb (ZSS) s pobytom osôb s oslabenou imunitou. Zameraním sa na uvedené zariadenia a včasnou intervenciou v prípade pozitívneho nálezu môžeme znížiť riziko závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

Zároveň získanými údajmi a skúsenosťami sa môžeme lepšie zamerať na nápravné opatrenia, ktoré sú cielené na odstránenie resp. minimalizáciu ich výskytu.

Plnenie:

RÚVZ so sídlom v Rožňave bol v súvislosti s plnením NEHAP V., priorita B, aktivita č. 9, názov aktivity: Monitoring zložiek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami, so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb, zahrnutý ako riešiteľské pracovisko. Podľa kritérií definovaných v dokumente „Odborné usmernenie na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike“ bolo v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rožňave za účelom monitorovania vybrané zariadenie SUBSIDIUM – Špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov v Rožňave. V októbri 2020 bolo v tomto zariadení odobratých 5 vzoriek teplej vody, 2 vzorky pitnej vody a 5 sterov z koncových častí rozvodných systémov teplej vody. Vo všetkých pozitívnych vzorkách (4 vzorky vody, 2 stery) bola identifikovaná Legionella pneumophila sérotyp 1. Prevádzkovateľovi zariadenia, v ktorom boli vzorky odobraté, po oboznámení s výsledkami skúšok, bolo odporúčané postupovať pri vykonávaní opatrení podľa Európskych technických usmernení na prevenciu, kontrolu a vyšetřovanie infekcií spôsobených baktériou Legionella spp. (The European Guidelines 4 Working Group. European technical guidelines for the prevention, control and investigation of infections caused by Legionella species. 2017): výkon termickej dezinfekcie opakovaným zvyšovaním teploty vody v rozvodoch teplej vody s preplachom výtokov, dezinfekcia sprchovacích ružíc. Opakované odbery vzoriek **za účelom preverenia účinnosti opatrení realizovaných prevádzkovateľom zariadenia** zo všetkých odberových miest boli realizované v máji 2022, odobratých bolo 5 vzoriek teplej vody, 1 vzorka pitnej vody a 5 sterov z koncových častí rozvodných systémov teplej vody. Vo všetkých pozitívnych vzorkách (4 vzorky teplej vody, 3 stery) bola opakovane identifikovaná Legionella pneumophila sérotyp 1. Teplota vzoriek teplej vody, v ktorých bola identifikovaná legionela, sa v čase odberu pohybovala v rozmedzí 33,7 – 49,5 °C. Prevádzkovateľovi zariadenia bolo za účelom eliminácie osídlenia vnútorných rozvodov vody legionelami dôrazne odporúčané trvalo udržiavať teplotu teplej vody na výtoku viac ako 50 °C, optimálne 55 °C a zvýšiť a trvalo udržiavať teplotu vody v zásobníku teplej vody v rozsahu 55 až 60 °C, s možnosťou prehriatia nad 70 °C s cirkuláciou vody celým systémom min. 2 x mesačne.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Ciele:

- ✓ získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitnej vode na Slovensku pre ich účinný monitoring,
- ✓ využiť získané dáta pri návrhu novej legislatívy v oblasti pitnej vody v súvislosti s transpozíciou pripravovanej európskej smernice pre vodu určenú na ľudskú spotrebu.

Plnenie:

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom, na plnení úlohy sa nepodieľa (pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov).

2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Komentár:

Ukončením núdzového stavu v súvislosti s COVID-19, aj napriek pretrvávajúcej mimoriadnej situácii vyhlásenej uznesením vlády SR č. 111 zo dňa 11.03.2020, činnosti v súvislosti s plnením úloh v rámci Programov a projektov ÚVZ SR boli v okrese Rožňava realizované bez významnejšieho obmedzenia. Výkon štátneho zdravotného dozoru opätovne upozornil na problematiku ochrany zdravia pri práci v skupine SZČO, a to nízku účinnosť platnej legislatívy v praxi. Prioritou roku 2022 bola účasť na procese digitalizácie pracovných postupov a príprava na ich zavedenie do praxe. V roku 2022 bola vytvorená databáza subjektov vykonávajúcich činnosť na základe oznámenia, priebežne bola aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPL a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri posudzovaní zdravotných rizík pri práci. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím, v problematike priestupkov maloletých osôb / COVID-19 / a v problematike zabezpečenia ochrany zdravia pri práci uchádzačov o zamestnanie vykonávajúcich aktívne práce. Pre potreby UPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko ku chráneným pracoviskám v 13 prípadoch. V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach / IP Košice / bola vykonaná spoločná previerka, zameraná na zdravotné riziká vyplývajúce z pracovných podmienok zamestnancov na pracovisku VVS a.s. Rožňava. Pravidelne štvrťročne je IP Košice zasielaná databáza nových subjektov a polročne výstup z evidencie rizikových prác. V jednom prípade bolo pre IP Košice vydané odborné stanovisko k povoleniu na výkon ľahkých prác mladistvých.

Metodické vedenie zamestnávateľov bolo zamerané najmä na pomoc pri aplikácii platnej legislatívy v problematike ochrany a tvorby zdravých pracovných podmienok. V oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu, ďalej bola pozornosť venovaná aktualizácii posudkov rizika pri práci, realizácii opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike zaraďovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Pozornosť bola venovaná aj aktuálnemu stavu subjektov realizujúcich rastlinnú a živočíšnu výrobu. Cieľene, v spolupráci so zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov je riešená problematika hluku v Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka z dôvodu zhodnotenia kvality opatrení, prijatých zamestnávateľom. Koncom roka bol vypracovaný informačný materiál - leták upozorňujúci zamestnávateľov a fyzické osoby na povinnosti v súvislosti s prácou s diizokyanátmi, ktorý bude začiatkom roka 2023 distribuovaný na predajné miesta.

V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 230 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky posúdenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 28 ohliadok priestorov súvisiacich s ich uvedením do prevádzky a bolo poskytnutých 617 konzultácií.

Začiatkom roka 2022 bola pozornosť venovaná kontrole plnenia opatrení prijatých v súvislosti s ochorením COVID-19, ďalej organizácii pracovného procesu so zameraním na režim práce a odpočinku, prácam s významným podielom neprijateľných a podmienene prijateľných pracovných polôh a dvíhaniu bremien s cieľom skvalitnenia posudzovania pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu DNJZ ako prioritnému problému v oblasti poškodenia zdravia v súvislosti s prácou. Pomocou kontrolných listov / fyzická záťaž, psychická záťaž / informovanosti zamestnancov bolo overené poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov v 28 prípadoch.

- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: 6
- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: 2
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: 2
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : 6

Ved. odd. PPL je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V roku 2022 :

- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania: 8
- Počet hlásených chorôb z povolania: 6
- Počet hlásených ohrození chorobou z povolania: 0

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania bolo realizované u nasledovných profesií: opatrovatel'ka v sociálnych službách, manipulant VZV, pomocný lamač, robotníčka v priemyselnej výrobe (navešivačka v galvanizovni), stavebný strojník (vodič bagra), vodič nákladného vozidla (ťahanie žúmp), vodič (pomocný robotník). Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice.

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2022 celkom 19 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, vytváraníu zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Komentár:

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2022 nebola žiadna požiadavka na aktualizáciu programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania. Koncom roka 2022 bola zaslaná databáza k preklopeniu do pripravovaného informačného systému.

V okrese Rožňava k 31.12.2022 evidujeme. :

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.katégória		4.katégória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2022	978	34	956	34	22	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2022
podľa faktorov a kategórie rizikového faktora
(1. a 2. stupeň)**

Tab.č.2.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Mycobacterium tuberculosis	7	7	0	0	7	7
Coronaviridae	0	0	0	0	0	0
Biologické faktory spolu:	7	7	0	0	7	7
pracovná poloha	10	0	0	0	10	0
Fyzická záťaž spolu:	10	0	0	0	10	0
premenňý	863	8	21	0	884	8
ustálený	44	8	0	0	44	8
Hluk spolu:	907	16	21	0	928	16
chem. karcinogény	5	3	0	0	5	3
mutagénny	3	3	0	0	3	3
reprodukčne toxické látky	3	3	0	0	3	3
Chemické karcinogény, mutagénny a reprodukčne toxické látky spolu:	5	3	0	0	5	3
pevné aerosóly	223	2	0	0	223	2
dermatotropné	74	0	0	0	74	0
dráždivé	102	3	0	0	102	3
žieravé	33	0	0	0	33	0
Chemické látky a zmesi spolu:	215	1	0	0	215	1
prenášané na ruky	101	0	1	0	102	0
prenášané na celé telo	86	0	0	0	86	0
Vibrácie spolu:	166	0	1	0	167	0
psychická pracovná záťaž	6	6	0	0	6	6
Psychická pracovná záťaž spolu:	6	6	0	0	6	6
laser	1	1	0	0	1	1
Optické žiarenie spolu:	1	1	0	0	1	1

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2022
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	22	1	0	0	22	1
B	ťažba a dobývanie	101	0	6	0	107	0
C	priemyselná výroba	696	16	0	0	696	16
D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	29	0	16	0	45	0
F	stavebníctvo	14	0	0	0	14	0
M	odborné, vedecké a technické činnosti	2	0	0	0	2	0
N	administratívne a podporné služby	49	0	0	0	49	0
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	27	6	0	0	27	6
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	11	11	0	0	11	11
S	Ostatné činnosti	4	0	0	0	4	0
S p o l u		956	34	22	0	978	34

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu došlo vznikom nových pracovísk existujúcich subjektov (DAVI s.r.o. Brzotín), zmenami zaradenia profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (Mestské lesy Dobšiná, EUROTALC s.r.o. Gemerská Poloma), vyradením z kategórie rizikových prác po prehodnotení rizík (TOMEX s.r.o. Dobšiná, AURANUM s.r.o. Rožňava) a zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti posudzovania zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: 39
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti na rizikových pracoviskách: 21

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2022 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : 5
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : 0
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: 2

Ďalej bolo realizovaných:

- Počet kontrol (ŠZD) na nerizikových pracoviskách : 106

- Počet kontrol (ŠZD) opatrení v súvislosti s COVID 19: 81
- Počet kontrol (ŠZD) dokumentácie zabezpečenia zdravotného dohľadu na nerizikových pracoviskách: 26
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov u ktorých vykonávajú zamestnanci rizikovú prácu: 158
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: 2 (betonárka pre zakladanie vyťažšných častí podzemia Eurotalc G.Poloma, CMF Slovakia Brzotín, nové výrobné haly)
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: 0

V rámci problematiky chránených pracovísk bolo posúdené:

- Zriadenie nových chránených pracovísk: 9
- Zmena počtu zamestnancov: 2
- Zmena podmienok práce: 2

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické.

Komentár:

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: 0
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: 24
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s TL , VTL : 0
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: 88
- Počet odborných konzultácií týkajúcich sa problematiky ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: 63
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: 0
- Počet realizátorov DDD činnosti: 8
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: 9
- Sankčné opatrenia : 0

V rámci kontrolnej činnosti v poľnohospodárskych subjektoch bola pozornosť venovaná najmä analýze skutkového stavu v súvislosti s chemickou ochranou rastlín a plneniu podmienok realizácie ekohospodárstva. Pozornosť bola venovaná aj plneniu oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Komentár:

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: 0
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: 47
- Počet cielených kontrol odstraňovania materiálov s obsahom azbestu : 2
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: 51
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : 0
- Sankčné opatrenia: 0

Rozhodnutia na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest:

- Likvidácia materiálu demontovaného fyzickou osobou: 14
- Odstraňovania bytových jadier a rozvodov v panelových bytových jednotkách: 0
- Odstraňovanie strešnej krytiny spojené s odvozom: 33

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť. V roku 2022 bolo posudzované odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu u piatich novoevidovaných spoločností oprávnených na uvedenú činnosť

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde sú na pracoviskách používané chemické karcinogény / mutagény.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi (CHKaM):

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje CHKaM: 17

Prehľad chemických karcinogénov a mutagénov:

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve,
 cytostatiká - aplikácia pri liečbe,
 zlúčeniny niklu - galvanizácia,
 výfukové plyny dieselových motorov - podzemné pracoviská,
 chemické látky a zmesi používané pri rozboroch pitných a odpadových vôd,
 práca s tvrdým drevom.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Komentár:

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov, SZČO a PZS v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská.

Komentár:

V roku 2022 bolo čiastočne pozastavené plnenie projektu vrátane vypracovaného návrhu aktivít v závode ESSITY Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli presunuté najmä na vytvorenie systému ochrany zdravia zamestnancov v súvislosti s COVID-19. Zameranie aktivít:

- Opatrenia v súvislosti s dezinfekciou priestorov, stratégiou testovania a tiež návrhu požiadaviek na vstup cudzích osôb do areálu závodu.
- Na základe nahlasovania aktuálnych pozitívnych prípadov vyhodnocovanie úzkych kontaktov, urýchlenie trasovania z predložených podkladov, PCR testy
- Prednášky v priestoroch výrobných úsekov závodu o význame očkovania
- Poradenstvo v aktuálnych problematikách závodu v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov

Pokračovalo sa v realizácii plnenia časti projektu Zdravé pracoviská „Pracovné prostredie a pracovné podmienky“ so zameraním na :

- prehodnotenie systému zabezpečenia efektivity sledovania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu
- možnosti ergonomických opatrení na jednotlivých pracoviskách
- metodické usmernenie v oblasti problematiky nadmerného hluku na pracoviskách v súvislosti s manažmentom rizika.
- Dizajn projektu zhodnotenia hlukovej záťaže v prevádzke ručného triedenia a balenia výrobkov
- Dizajn projektu vzťahu práce a zdravia u zamestnancov v nočných zmenách

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Komentár

Z dôvodu epid. situácie pripravované aktivity v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci boli realizované len v obmedzenom rozsahu. Priebežne boli v rôznych formách poskytované konzultácie v problematike PPL zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci.

V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola realizovaná spoločná kontrola na pracovisku VVS, a.s. Rožňava z dôvodu, že na uvedenom pracovisku boli v krátkom období za sebou prešetrované 2 prípady podozrenia na chorobu z povolania.

3.Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ so sídlom v Rožňave

3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

RÚVZ so sídlom v Rožňave podľa usmernenia krajského odborníka pre hygienu výživy z RÚVZ so sídlom v Košiciach úlohu neplní.

3.3 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU KLIENTOV V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Cieľ:

Kontrola dodržiavania zásad zdravej výživy v zariadeniach sociálnych služieb za účelom zabezpečenia ozdravenia výživy klientov v zariadeniach sociálnych služieb, ako sú domovy sociálnej starostlivosti, vrátane domovov dôchodcov, domovov špeciálnej starostlivosti (charitné, hospice a pod.), ktoré nepatria medzi zdravotnícke zariadenia.

Podľa usmernenia ÚVZ SR zo dňa 9.11.2022 bola realizácia úlohy preložená na roky 2023 a 2024.

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V PITNÝCH VODÁCH A POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Cieľ: -

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé detí v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov,
- kvantitatívne stanovenie pesticídov, relevantných a nerelevantných metabolitov pesticídov v pitných vodách

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2022 bola odobratá 1 vzorka potraviny Sunar PRVÁ KAŠA RYŽOVÁ NEMLIEČNA od ukončeného 4. mesiaca, na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2022 boli pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike určené nasledovné úlohy:

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Etapy riešenia:

4.1. a) Podpora zdravého štartu do života

V okrese Rožňava nevidujeme zariadenia materského resp. rodičovského centra. Napriek aktivitám poradenskej činnosti na RÚVZ nie je záujem zo strany matiek na materskej dovolenke o takýto druh poradenstva. V ďalších rokoch v prípade záujmu, resp. zriadenia zariadenia pre matky s deťmi na materskej dovolenke navrhujeme aj prvé kroky spolupráce, príp. aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť zdravého životného štýlu.

4.1. b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

V priebehu kalendárneho roka 2022 boli odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže vykonávané kontroly ŠZD v jedálňach a v bufetoch školských zariadení so zameraním na kontrolu predávaného sortimentu a kontroly zastúpenia ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadváhy a obezity. Sortiment zakázaný legislatívou sa nepredáva. Pri výkone kontrol sa opakovane usmerňujú prevádzkovatelia, aby zvažili predaj nezdravého sortimentu a uprednostnili ponuku výživovo a biologicky hodnotných výrobkov a nápojov. Táto skutočnosť je podnikateľmi rokmi neakceptovaná, pretože stále prevyšuje u žiakov dopyt po nezdravých výrobkoch a u podnikateľa v neposlednom rade aj zisk z predaja.

Na základe porovnania s predchádzajúcimi rokmi nie je evidovaný pokles stravníkov stravujúcich sa v školských zariadeniach.

Vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľov a riaditeľky, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty. Odporúčali sme možnosť zapojiť sa do školského mliečného programu a programu školské ovocie.

V materských školách sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčí aj osadzovanie výdajníkov stolovej vody pre deti, ako aj študentov, inštalované v stredných, základných a v materských školách.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania sme sa zameriavali na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej jedálne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy.

Zo zistených údajov konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy.

4.1. c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Edukácia zamestnancov ŠJ a informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ. V spolupráci s oddelením podpory zdravia a epidemiológie boli v materských školách a v základných školách distribuované zdravotno-výchovné materiály týkajúce sa najmä prevencie výskytu parazitárnych ochorení – vší, chrípky a respiračných ochorení. Do školských jedální sa zasielal zdravotno-výchovný materiál týkajúci sa zdravého stravovania a zdravej výživy detí aj v elektronickej podobe.

4.1. d) Podpora pohybových aktivít

V rámci podpory pohybových aktivít odborní pracovníci oddelenia HDM v roku 2022 priebežne posudzovali návrhy na územné konanie a návrhy na kolaudácie stavieb športového charakteru, ktoré sú určené pre deti a mládež.

Sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Zameriavame sa na dodržiavanie hodín telesnej výchovy a ich zaradovanie do rozvrhu hodín. Na základe zistení bolo možné konštatovať, že prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy pri školách sú udržiavané podľa finančných možností. Napriek tomu, že väčšina detí sa venuje pohybovým aktivitám minimálne jeden až dvakrát do týždňa, frekvencia pohybu u detí klesá. Dominuje sedavý spôsob života, ktorý prináša so sebou nárast obezity a nadváhy, chybného držania tela a ďalších porúch zdravia. Taktiež stúpa počet necvičiacich žiakov, ktorí sú oslobodení od TV hlavne na stredných školách.

V súčasnej dobe v školských prevádzkach pribúdajú fitness centrá, ktoré prinášajú nové možnosti pre žiakov, učiteľov a školu samotnú. Každoročne prevádzkovatelia zabezpečujú revíziu telocvičného náradia a náčinia. Školám, ktorým boli pridelené finančné prostriedky zabezpečujú resp. sa pripravujú na vykonanie rekonštrukcie telocviční.

4.1. e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

Projekt COSI:

Napriek našej snahe vyriešiť nedostatky v projekte COSI, sme nenašli riešenie, ako realizovať projekt bez toho, aby sme neporušovali zákon o ochrane osobných údajov.

Pre RÚVZ Rožňava je zazmluvnenou zodpovednou osobou na ochranu osobných údajov firma Proenergy s.r.o., v našom prípade jej zástupca Ing. Martin Kulhavý. Na základe jeho stanoviska, v ktorom sa uvádza: "... ako zodpovedná osoba považujem nasledovné spracovanie osobných údajov v rámci projektu COSI ako veľmi rizikovú činnosť, ktorá v tejto podobe nesplňa súlad s nariadením GDPR a zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov“.

Z tohto dôvodu sa RÚVZ so sídlom v Rožňave do realizácie projektu COSI nezapojilo.

4.2. Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavenie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V rámci realizácie 4. etapy riešenia projektu č. 4.2 sme zhodnotili jedálne lístky za obdobie mesiacov marec a máj 2022 v troch základných školách: Základná škola, Zlatá 2, Rožňava, Základná škola, Rejdová č. 43 v Rejdovej, a Základná škola Pavla Emanuela Dobšinského, Slavošovce č. 125 v Slavošovciach. Hodnotiacimi kritériami boli pestrosť stravy v zmysle odporúčanej metodiky a frekvencia podávania vybraných druhov potravín pokrmov v zmysle prílohy č. 1 zaslanej metodiky k projektu.

V hodnotených základných školách bola vyhovujúca pestrosť pokrmov v rámci obedov, v každej hodnotenej základnej škole bol celkový koeficient pestrosti vyšší ako 0,5.

V položke obedy prevažovali zeleninové polievky, avšak abstinovalo zaradovanie obilninových závariiek.

Pri mäsových jedlách bola zaradovaná najčastejšie bravčové, za ňou nasledovalo hydinové mäso. Ryby boli do jedálnečky dostatočne zaradené len v jednom prípade, aj to len počas jedného mesiaca.

Negatívne môžeme zhodnotiť fakt, že pri hlavných jedlách boli sladké jedlá zaradované častejšie, ako v odporúčanej frekvencii 2x mesačne.

Čo sa týka príloh, najčastejšie sa podávala zemiaková kaša, ryža, menej knedle a cestoviny.

Nápoje sa v každej hodnotenej ZŠ podávali v striedaní – nesladený, sladený nápoj, hlavne čaje boli sladené medom.

Vedúce školských jedální a riaditelia škôl boli na závery upozornení a oboznámení s odporúčaniami pre hodnotené školské jedálne: zvýšiť frekvenciu strukovinových polievok, zvýšiť frekvenciu podávania rýb, zvýšiť frekvenciu obilninových závariiek a obilninových príloh (cestoviny, ryža, kuskus, bulgur), čerstvej zeleniny a tepelne upravenej zeleniny, v rámci pitného režimu vždy zabezpečiť k dispozícii aj nesladený nápoj a znížiť frekvenciu podávania sladkých jedál.

4.4. Úrazy u detí v SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnou nemocnicou získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

RÚVZ so sídlom v Rožňave sa v roku 2022 do riešenia projektu nezapojil.

V Rožňave, dňa: 17.02.2023

6. Odbor epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu referátu epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

V roku 2022 zo skupiny ochorení preventabilných očkovaním bola hlásená 1 pneumokoková meningitída u dospelaj osoby. U vírusových hepatítid typu B boli hlásené chronické formy ochorenia (10), resp. nosičstvo (3). Z ochorení, proti ktorým je očkovanie odporúčané, boli hlásené rotavírusové infekcie a varicella.

Do zdravotníckych zariadení, ktoré vykonávajú povinné očkovanie boli doručené:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2022 vypracovaný ÚVZ SR,
- dokument ÚVZ SR „Ako postupovať pri očkovaní utečencov z Ukrajiny“.

Na ÚVZ SR bolo v rámci plnenia úlohy zaslané:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) prebiehal v termíne od 24.4.2022 do 30.4.2022. Heslom aktuálneho ročníka bol „Dlhý život pre všetkých“. Na spoluprácu pri realizovaní EIW boli emailom vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých, gynekológovia a stredné školy v okrese. Boli im poskytnuté edukačné materiály. Na 2 stredných školách v Rožňave sa uskutočnili besedy pre žiakov. Informácie o EIW boli uverejnené na webovej a FB stránke RÚVZ Rožňava. Na RÚVZ bola umiestnená nástenka venovaná kampani EIW. Téma očkovania boli venované aj 2 prednášky pre MRK.

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní, ktoré doručujú lekári po skončení kalendárneho mesiaca v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 30 detí, ktoré rodičia odmietli podrobiť povinnému očkovaniu. Ochorenia preventabilné povinným očkovaním u detí neboli hlásené. Na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené informácie o platnom očkovačom kalendári na rok 2022.

V súlade s usmernením ÚVZ SR bola k 31.8.2022 vykonaná administratívna kontrola očkovania v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast. V okrese bola úroveň zaočkovanosti pri všetkých druhoch povinného očkovania priaznivá. Pohybovala sa v rozmedzí od 98,2 % do 99,5 %. Výsledky kontroly očkovania boli v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Referát epidemiológie sa v spolupráci s ďalšími odd. RÚVZ podieľal na regionálnej kampani na podporu očkovania proti HPV, v rámci ktorej sme zisťovali postoje rodičov žiakov k očkovaniu HPV, pripravili sme informačné letáky a plagáty, ktoré sme distribuovali do ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast, na pracoviská a školy, boli uverejnené na FB stránke. Na FB stránke sme mali týždeň venovaný HPV, kde sa každý deň v týždni uverejňovali, krátke informácie o HPV a očkovaní. Na vedeckej konferencii „Onkologické skriningové programy na Slovensku“ sme aktívnou účasťou informovali o prebiehajúcej kampani.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému. Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrovanie nákaz a kontrolovali zabezpečovanie protiepidemických opatrení.

Situáciu vo výskyte prenosných ochorení v okrese Rožňava možno hodnotiť ako celkovo priaznivú, až na prebiehajúcu pandémiu COVID-19 najmä v prvej polovici roka 2022. U hnačkových ochorení došlo k vzostupu hlásených ochorení. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru. Zaznamenaný bol jeden epidemický výskyt hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu. V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali prudký nárast hlásených ochorení na varicellu (zaznamenaných 7 epidemických výskytov). Hlásené boli 2 prípady TBC (posledné ochorenie v okrese bolo v roku 2018). U ochorení COVID-19 sme zaznamenali mierny pokles hlásených prípadov. Pri ARO bol zaznamenaný prudký vzostup lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach v 50. a 51.kal.t.. Ochorenia preventabilné očkovaním u detí neboli hlásené, u dospelých vid' bod 6.1.. Z krvných nákaz sme zaznamenali len chronické vírusové hepatitídy B a C, resp. nosičstvo VHB. Epidemiologická situácia vo výskyte neuroinfekcií bola priaznivá, hlásené 3 ochorenia. V skupine sexuálne prenosných ochorení bol hlásený vzostup ochorení na syfilis – 12 prípadov, hlásené 2 rodinné výskyty, kde ochorelo 5 osôb a sporadické prípady ochorení na chlamýdiové infekcie. V skupine zoonóz pozorovaný vzostup ochorení na lymeskú boreliózu, zaznamenaná jedna kliešťová encefalitída a jedna CJCh.

Realizácia surveillance infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kalendárneho mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené prostredníctvom epidemiologického informačného systému pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom webovej stránky RÚVZ ako aj FB profilu, kde boli uverejňované články o infekčných ochoreniach a ich komplikáciách, informácie v súvislosti s ochorením na COVID-19, informácie o akútnych respiračných ochoreniach.

Edukáciu sme vykonávali aj v MRK a v ZSS.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Prostredníctvom systému EPIS hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení, akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadaných 11 281 individuálnych hlásení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2022 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 369 nozokomiálnych nákaz (NN). Najviac hlásení bolo v skupine respiračných chorôb.

V roku 2022 bolo hlásených 58 prípadov infekcií spôsobených *Clostridium difficile*, z toho NN tvorili 65,51 %.

Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu vykonaných 62 kontrol.

RÚVZ Rožňava sa zapojil do kampane WHO „Umývaj si ruky - zachrániš život“. Zdravotníckym zariadeniam v okrese bol zaslaný článok ÚVZ SR venovaný kampani. Na FB stránke RÚVZ bol zverejnený článok s informáciami o správnej hygiene rúk. Pokračovalo sa v edukovaní zdravotníckych pracovníkov v rámci seminárov celoústavných, oddelenských aj samovzdelávaním s dôrazom na správnu techniku dezinfekcie rúk v kľúčových momentoch zdravotníckej starostlivosti o pacienta.

Edukáciu sme tento rok zamerali aj na ZSS (pre zamestnancov, ale aj klientov), MRK a širokú laickú verejnosť v priestoroch lekárne. Všetky uvedené skupiny mali aj možnosť nácviku správnej hygieny rúk.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení, vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracúvali v týždňových intervaloch do informačného systému EPIS.

V roku 2022 sme zaznamenali zvýšený výskyt lokálnych epidémií ARO a to v 50. a 51. kal.t.. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Pravidelne boli na webovej a FB stránke RÚVZ zverejňované týždenné hlásenia akútnych respiračných ochorení a aktuálne tabuľky COVID-19 v okrese Rožňava.

Denne sme hlásili a monitorovali výskyt ochorení COVID-19, taktiež sme vykonávali trasovanie pozitívnych osôb, členov spoločnej domácnosti a osôb v úzkom kontakte. Celkový počet pozitívne testovaných osôb bol 10 186. Za rok 2022 bolo potvrdených 47 úmrtí na COVID-19.

V systéme rýchleho varovania sme hlásili 8 mimoriadnych situácií a zaznamenaných bolo 19 epidémií.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR. V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Odobraté boli 4 vzorky. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená. Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 113) a poradňa AIDS. Na webovej stránke úradu a informačnej tabuli boli uverejnené informácie o HIV/AIDS. V rámci výučby odborného zamestnanca na strednej zdravotníckej škole bola venovaná 1 hodina pre každú triedu (spolu 4) s problematikou HIV/AIDS. Pre druhý stupeň ZŠ boli odprednášané 2 prezentácie. Na RÚVZ so sídlom v Rožňave bola vo vstupnej hale umiestnená tabuľa s informáciami o HIV/AIDS. Na FB stránke úradu bola uverejnená informácia o svetovom dni.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali aj zamestnanci oddelenia OPZaVkZ, ktorí vykonali edukáciu na 1 SŠ a v 2 MRK.

6.8 Poradne očkovania

Poradňa očkovania je zriadená na RÚVZ Rožňava oddelení epidemiológie. V roku 2022 fungovalo najmä telefonické poradenstvo, resp. poradenstvo prostredníctvom e-mailu. Otázky boli zamerané hlavne na zloženie vakcín, kontraindikácie pri očkovaní, na odporúčané druhy očkovania, predovšetkým proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde, chrípke a pneumokokom, začiatkom kalendárneho roka pretrvával ešte aj záujem o očkovanie proti COVID-19. Poradenstvo bolo poskytnuté 62x.

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR

Zber dát k projektu Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR sa vykonával od júla do septembra 2022. Cieľom prieskumu bolo sledovanie úrovne a vývoja zdravotného uvedomenia a správania sa občanov. Do výskumu sa zapojili aj pracovníci RÚVZ so sídlom V Rožňave. Prieskum bol anonymný a pozostával z 90 otázok so zameraním na stravovacie návyky, fyzickú aktivitu, používanie legálnych a nelegálnych drog, mentálne a fyzické zdravie a na starostlivosť o zdravie a prevenciu.

Vkladanie zozbieraných údajov z dotazníkov do databázy v programe Excel sa vykonávalo od októbra do novembra 2022. Respondenti boli rozdelení podľa veku a pohlavia do dvanástich skupín žijúcich na vidieku a v meste s vekovým rozptylom od 15 do 65 rokov. Databáza s údajmi od 104 respondentov bola zaslaná na ÚVZ SR.

9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

- úloha sa v danom období nerealizovala.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Nesprávne stravovacie návyky, stres a fyzická inaktivita predstavujú významné faktory vzniku obezity v každej vekovej skupine. Cieľovými zdravotno-výchovnými aktivitami sme sa zameriavali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle, o prevencii nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení. Distribúciou edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia PZaVKZ v programe Canva, alebo informatikom v profesionálnom grafickom programe, ale aj dodaných z ÚVZ SR, názornou propagáciou – formou informačného panela umiestneného vo vstupnej hale RÚVZ, prednáškami, diskusiami, individuálnym poradenstvom, uverejňovaním príspevkov na našej webovej stránke a na FB stránke sme dosahovali ciele akčného plánu.

V roku 2022 sme v okrese Rožňava zrealizovali 13 edukačných aktivít pre 470 ľudí so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. V rámci tejto témy sme veľký priestor venovali aj správne a dostatočnému pitnému režimu a riziku pitia energetických a sladených nápojov.

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili nasledovné formy zdravotno-výchovného pôsobenia – zdravotno-výchovné materiály sme uverejnili na webovej stránke nášho RÚVZ, facebookovej a instagramovej stránke, uskutočnili sme športové podujatie, kde sa aktívne zapojili deti a mládež zo základných a stredných škôl v okrese Rožňava. Vytvorené materiály sme elektronicky zaslali na všetky mestské a obecné úrady v okrese, do ambulancií praktických lekárov pre dospelých a pre deti a dorast, spolupracujúcim subjektom ako sú Jednota dôchodcov Slovenska, Sociocentrum, Diecézna charita a ďalším. Na témy súvisiace so zvýšením pohybovej aktivity boli vytvorené dva informačné panely umiestnené vo vstupnej hale RÚVZ.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a na jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou života. V hodnotenom období bolo na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaných 19 aktivít pre 1606 ľudí. Zvyšovanie povedomia o dostatočnej pohybovej aktivite nadobudlo v období po pandémie

mimoriadny význam.

Vďaka priaznivej situácii a dobrému počasiu sme mohli zorganizovať siedmy ročník súťažného športového podujatia „Čo sa hýbe, to je živé“, ktoré sa uskutočnilo po päťročnej prestávke dňa 25.05.2022 na Námestí baníkov v Rožňave. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli triedne kolektívy 5. a 6. ročníkov základných škôl a prímania z gymnázia v okrese Rožňava. Celé triedy súťažili na pripravených 18 súťažných stanovištiach a zároveň sa mohli zapojiť aj do 4 nesúťažných aktivít. Priebeh súťaží, hodnotenie na stanovištiach a sprievodné podujatia zabezpečovali organizátori a animátori zo všetkých stredných škôl v Rožňave. Vďaka sponzorom, ktorí pochopili aktuálnosť myšlienky, žiaci bojovali o 20 zaujímavých cien, pričom žiadna trieda neodišla bez ocenenia. Takmer všetky ceny boli koncipované tak, aby mali súvislosť s vykonávaním pohybovej aktivity. Podujatia sa zúčastnilo 21 tried z 9 základných škôl v okrese Rožňava. Na podujatí bolo prítomných 351 žiakov so svojimi pedagógmi, 44 animátorov a 29 organizátorov. Námestie ožilo smiechom, vzájomnou podporou detí a skandovaním hesla: „Čo sa hýbe, to je živé“. Podujatie otvoril hlavný hygienik SR, PhDr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD., MPH.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 187 klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti. Ani jeden klient však túto možnosť nevyužil. Všetkým klientom vo všeobecnom PCOPZ bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

16. septembra sa v rámci Európskeho týždňa mobility uskutočnil 1. ročník Spanilej jazdy RÚVZ so sídlom v Rožňave. Do aktivít sa zapojilo 16 kolegov. Cieľom pohybových aktivít bolo miesto konania športového dňa, na ktorý 6 kolegov prišlo na 2 kolesách a 10 na svojich vlastných nohách. Skvelé počasie a výborná nálada len umocnili radosť z každého prejdeného kroku, odjazdeného kilometra a ďalších spoločných aktivít.

9.4 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Všetky aktivity oddelenia PZaVKZ týkajúce sa prevencie infekčných ochorení a chronických neinfekčných chorôb sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, znevýhodnené komunity nevynímajúc.

V roku 2022 boli aktivity pre znevýhodnené komunity tematicky zamerané aj na prevenciu ochorenia COVID-19, najmä na propagáciu a realizáciu očkovania, na prevenciu látkových i nelátkových závislostí, alkoholizmu a fajčenia, starostlivosť o zuby, starostlivosť o rodinu, venovali sme sa aj téme prvej pomoci a tiež aj sexuálne prenosných ochorení a prevencie onkologických ochorení. V nadväznosti na schválené Akčné plány Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov sme možnosť aktivít zameraných na podporu zdravia znevýhodnených komunít ponúkli všetkým obciam a mestám v okrese, na ponuku však reflektovalo len 8 samospráv. Spolu sme uskutočnili 19 aktivít pre 178 obyvateľov. V letnom období sa uskutočnili opakované stretnutia pre obyvateľov MRK v obci Kobeliarovo, Bôrka, Kunova Teplica a Komunitné centrum v Dobšinej a na jeseň v obciach Plešivec, a Silica. V decembri 2022 sa uskutočnilo opätovné stretnutie s obyvateľmi MRK v Plešivci a v Komunitnom centre v Rožňave na ulici Krátkej.

9.5 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

V rámci Stratégie rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia v SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2022 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 214 klientom, z toho vo všeobecnom 187 klientom a v špecializovaných 27 klientom. Za štandardných podmienok bolo v PCOPZ vyšetrených a zadaných do databázy 78 klientov a 109 klientov bolo vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou nášho oddelenia. Absolvovalo ho 66 klientov.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (odbornú a laickú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Úlohy a ciele programu sa propagovali na informačnom paneli umiestnenom vo vstupnej hale RÚVZ, v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, na sociálnych sieťach, elektronickou poštou boli odoslané do viac ako 150 organizácií (mestá, obce, školy, ambulancií všeobecných lekárov aj lekárov špecialistov, pracoviská, štátne a neštátne organizácie).

K 31.12.2022 boli realizované aktivity pri príležitosti 14 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň obezity, Svetový deň zdravia, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový deň hepatitídy, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších osôb, Svetový deň diabetu, Svetový deň chudobných, Európsky týždeň boja proti drogám a Svetový deň boja proti AIDS).

V PCOPZ absolvovalo počas 26 dní prax 12 študentov z odboru asistent výživy zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave. Odbornú prax u nás absolvovala aj študentka VŠ odboru verejné zdravotníctvo. Táto študentka sa zúčastnila aj výjazdu PCOPZ v teréne.

Zapojili sme sa aj do projektu zameraného na najstarších členov rodín – na seniorov. Jedná sa o projekt SKHU Ambassadors. Európske zoskupenie územnej spolupráce Via Carpatia uskutočnilo Workshop v oblasti aktívneho starnutia. Konferencia sa konala v Krásnohorskej Dlhej Lúke. V programe podujatia bolo predstavenie projektu SKHU Ambassadors, predstavenie Centra aktívneho starnutia, predstavenie záujmových kurzov, ktoré sú organizované pre seniorov. Multirezortná spolupráca na konferencii vyústila do plodnej diskusie ohľadom ohľadom napĺňania potrieb seniorov. Spomínaná organizácia vykonala prieskum potrieb seniorov v Košickom kraji a vytvorila sériu vzdelávacích materiálov, ktoré sme ďalej podľa našich možností zdieľali a distribuovali.

V súvislosti 26. Júnom Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi Úrad verejného zdravotníctva a príslušné regionálne úrady vyhlásili výtvarnú výzvu. Pri tejto príležitosti prebiehala od 22. do 30. júna 2022 aj v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave výtvarná aktivita s názvom „Takto trávim svoj voľný čas“. Cieľovou skupinou boli žiaci druhého stupňa základných škôl. O zapojení sa škôl z nášho okresu do tejto výzvy nemáme spätnú väzbu.

9.6 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM NA ROKY 2021-2030 ÚVZ SR

Užívaniu alkoholu, najmä problémovému pitiu a riziku vzniku alkoholovej závislosti sme v roku 2022 venovali pomerne veľký priestor v ohrozených skupinách obyvateľstva (mládež, dospelí, obyvatelia MRK). Cieľom bolo zvýšiť zdravotné uvedomenie a zdravotnú gramotnosť v rozsahu zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu, ako aj redukovať negatívne dopady pitia alkoholu na cieľové skupiny, presadzovaním dôsledného dodržiavania regulačných opatrení. S dospievajúcou mládežou sme sa tejto problematike venovali počas 4 stretnutí a to na stredných školách v okrese Rožňava a v Komunitnom centre Dobšiná počas leta. Spolu sme edukovali 87 adolescentov. V rámci zdravotno-výchovného pôsobenia v MRK sme o prevencii užívania alkoholu, problémového pitia, o rizikách užívania alkoholu za volantom a rizikách vzniku závislostí edukovali spolu 123 poslucháčov z 5 obcí. V komunite žien a matiek sme využívali edukačné video „Až do dna“, ktoré sa zameriava práve na užívanie alkoholu u dievčat a mladých žien. Následne sme mali zhotovené materiály vlastnej edície, vytvorený bol informačný panel ktorý bol umiestnený vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava. Na internetovej stránke RÚVZ Rožňava a sociálnej sieti facebook – RÚVZ Rožňava sme zdieľali edukačné materiály zaslané z ÚVUSR.

9.7 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA PRE ROKY 2021-2030 ÚVZ SR

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie PZaVKZ sa v spolupráci aj s ostatnými oddeleniami v roku 2022 podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

A) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivca, komunit či iných skupín obyvateľstva participujeme súčasne na plnení ďalších programov a strategických dokumentov. Znižovanie prevalencie a incidencie, najmä chronických neinfekčných ochorení v populácii, je spoločným cieľom všetkých týchto úloh, pričom ich plnenie bolo najmä začiatkom roka 2022 ešte ovplyvnené pokračujúcim pandemickým obdobím.

Realizácia úlohy sa zabezpečovala podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej SZO) a pri iných príležitostiach. K 31.12.2022 boli realizované aktivity pri príležitosti 14 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň obezity, Svetový deň zdravia, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový deň hepatitídy, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších osôb, Svetový deň diabetu, Svetový deň chudobných, Európsky týždeň boja proti drogám a Svetový deň boja proti AIDS). Túto úlohu sme vo veľkej miere realizovali v online priestore. Uplatňovali sa všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava.

RÚVZ so sídlom v Rožňave participuje s Gymnázium P. J. Šafárika v Rožňave na

medzinárodnom projekte To be green is evergreen. Projekt je zameraný na zmiernovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy a je spolufinancovaný z Nórskeho finančného mechanizmu 2014 – 2021, štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a rodičovského združenia školy, bez finančnej spoluúčasti RÚVZ so sídlom v Rožňave. V priebehu roka 2022 sme realizovali aktivity na tému zdravého životného štýlu a prevencie chronických neinfekčných ochorení v kontexte ekologického prístupu a v decembri sme sa aktívne zúčastnili na záverečnej konferencii tohto projektu, kde sme ako jeden z hlavných partnerov projektu na konferencii zhodnotili našu účasť na projekte.

Zapojili sme sa do projektu I-Care Smart Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Via Carpatia a Ekonomickej fakulty TUKE. Projekt je zameraný na oblasti starostlivosti o seniorov a jeho cieľom je aktívne sa podieľať na návrhu a tvorbe produktov a služieb pre seniorov v rámci Košického kraja. V rámci tohto projektu sme sa zúčastnili workshopu v oblasti aktívneho starnutia a záverečnej konferencie v rámci projektu SKHU Ambassadors a s organizáciou sme nadviazali ďalšiu spoluprácu.

V roku 2022 sme pokračovali na spoločnom projekte s firmou Essity Slovakia s.r.o. s názvom Na zdraví záleží. Priamo v závode, tiež aj online aktivitou a počas výjazdov PCOPZ sme zamestnancov edukovali na témy pohybovej aktivity, správneho držania tela, zdravého dýchania a prevencie fajčenia.

12. októbra 2022 sa v priestoroch Spoločenskej sály Mestského úradu v Rožňave po dvojročnej prestávke uskutočnil piaty ročník Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Snaha organizátorov podujatia o vytvorenie takého priestoru, kde je na jednom mieste množstvo potrebných informácií a ktoré sú zároveň dostupné aj bez peňazí, sa už tradične odvíjala od potrieb seniorov z bio-psycho-sociálno-spirituálnej oblasti. Zámerom podujatia bolo aj vytvorenie siete a kontaktov medzi jednotlivými organizáciami, ktoré sa problémami seniorov zaoberajú a vedia im byť nápomocní.

Hlavnými organizátormi podujatia boli RÚVZ so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Je už takmer tradíciou, že program, konzultačné a sprievodné aktivity veľtrhu boli zostavené tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch a počas sprievodných a konzultačných aktivít získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb.

Odborná prezenčná časť programu podujatia, ktorá bola rozdelená do štyroch blokov prebiehala v sále a sprievodné a konzultačné aktivity sa realizovali vo vstupnej hale. Prvýkrát sa Rožňavský veľtrh pre seniorov neukončil zrebovaním tomboly, keďže vďaka pánovi primátorovi a Mestu Rožňava podujatie pokračovalo pre vopred prihlásených účastníkov obedňajším občerstvením a tanečnou zábavou.

Počas dopoludňajšieho odborného programu odborníci seniorom prednášali na rôzne témy (Prvá pomoc pri infarkte myokardu a cievej mozgovej príhode, Náhla zmena v živote seniora, Opatrovateľská služba a pomôcky, Kompenzácie ŤZP a pomôcky, Pacient s chronickými ochoreniami počas a po pandémie, Práca so seniormi v rámci centra aktívneho starnutia, Tréning mozgu, Rady právnik a Senior v (ne)bezpečí).

Odborníci z organizácií v rámci všetkých odborných príspevkov a tiež ďalší z oblasti poskytovania prvej pomoci (Life star emergency s.r.o.), poskytovania sociálnych služieb a kompenzácií ŤZP (Mesto Rožňava, Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Rožňave, Sociocentrum v Rožňave, Diecézna charita v Rožňave, Slovenský červený kríž v Rožňave, Ústredie diakonie RKC v Komárne), uspokojovania spirituálnych potrieb (Rímsko-katolícka cirkev v Rožňave, Saleziáni Don Bosca v Rožňave, Evanjelická cirkev a.v. vyznania v Rožňave, zástupca za Reformovanú kresťanskú cirkev sa nezúčastnil), bezpečnosti seniorov, práva a podpory seniorov, práv pacientov (OR Policajného zboru SR v Rožňave, notár JUDr. Juraj Farkašovský v Rožňave, Centrum podpory Vidia n.o, Rožňava, Asociácia na ochranu

práv pacientov SR v Bratislave), uspokojovania psychických potrieb (Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Rožňave, SUBSIDIUM - špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov v Rožňave), zabezpečenia mobility seniora (Elektrovozíky s.r.o.), používania inkontinenčných pomôcok (Essity Slovakia s.r.o.), rozvoja voľnočasových aktivít na zlepšenie telesnej a duševnej kondície seniora (Denné centrum v Rožňave, Európske zoskupenie územnej spolupráce Via Carpatia v Košiciach) a tiež z oblasti zdravej výživy a prevencie infekčných ochorení (Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave) ponúkali účastníkom veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva.

Veľký záujem bol o sprievodné aktivity. Zabezpečovali ich Slovenská spoločnosť praktickej obezitológie, Remedium s. r. o. z Bardejovských kúpeľov a Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety z Bratislavy (meranie krvných parametrov – cukor 100 meraní, cholesterol, HDL a LDL cholesterol – 80 meraní, vitamín D – 58 meraní a hemoglobín 60 meraní), Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku – 46 meraní a masáž šije a horných končatín), Stredná odborná škola obchodu a služieb v Rožňave (úprava účesu), Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave (ponuka kníh a aktivít) a Združenie gemerských remeselníkov v Krásnohorskej Dlhej Lúke (ukážky tvorivosti).

Na podujatí bolo spolu prítomných 211 účastníkov - seniorov, hostí, odborníkov z jednotlivých oblastí a študentov. Rožňavský veľtrh pre seniorov je na Slovensku jedinečné podujatie. Spätnú väzbu sme získali od 74 seniorov.

V roku 2022 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 214 klientom, z toho vo všeobecnom 187 klientom a v špecializovaných 27 klientom. Za štandardných podmienok bolo v PCOPZ vyšetrených a zadaných do databázy 78 klientov a 109 klientov bolo vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Odborní pracovníci v roku 2022 vykonali 7 výjazdov PCOPZ do terénu. V teréne bolo spolu vyšetrených 130 klientov.

Cieľovou skupinou nášho pôsobenia sú všetky vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorít tejto oblasti NPPZ /t. j. bodov 1. až 4./:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím dostupných foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia. V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola vykonaná intervencia o zdravej výžive u každého klienta vyšetreného za štandardných aj neštandardných podmienok.

V roku 2022 sme v okrese Rožňava realizovali 13 edukačných aktivít pre 470 ľudí so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR. Prioritne sme sa téme výživy venovali v rámci Svetového dňa obezity, pričom sme okrem iných zdravotno-výchovných aktivít pravidelne zverejňovali a zdieľali sériu materiálov k prevencii obezity.

2. Fyzická inaktivita:

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili nasledovné formy zdravotno-výchovného pôsobenia – materiály sme uverejnili na webovej stránke nášho RÚVZ, zdieľaním na našej facebookovej stránke, zaslaním týchto informácií na všetky mestské a obecné úrady v okrese a do ambulancií praktických lekárov pre dospelých a pre deti

a dorast, zaslaním spolupracujúcim subjektom ako sú Jednota dôchodcov Slovenska, Sociocentrum, Diecézna charita a ďalším. Na témy súvisiace so zvýšením pohybovej aktivity boli vytvorené dva informačné panely umiestnené vo vstupnej hale RÚVZ.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. V hodnotenom období bolo na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaných z dôvodu pandémie len 19 aktivít pre 1606 osôb. Zvyšovanie povedomia o dostatočnej pohybovej aktivite nadobudlo v období pandémie a v čase jej ústupu mimoriadny význam.

V roku 2022 sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 187 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ.

Aktivita vykonávaná v rámci Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 sú popísané v bode 9.3.

3. Tabak, alkohol, drogy:

V roku 2022 sme realizovali spolu 37 zdravotno-výchovných aktivít pre 3105 osôb. Zamerané boli na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami, tabakovými výrobkami a na prevenciu nelátkových závislostí.

Počas roka 2022 boli vo všeobecnom PCOPZ vyšetrení všetci klienti, ktorí fajčia prístrojom smokerlyzer a bolo u nich vykonané zisťovanie závislosti na nikotíne prostredníctvom FAGERSTROMOVHO dotazníka. Vo všeobecnom PCOPZ sa u klientov a u ich rodinných príslušníkov vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku. V spojitosti s propagačnou činnosťou vo vzťahu k významným termínom venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii, sme reflektovali na významné svetové.

Na prelome novembra a decembra 2022 sme počas dvoch týždňov obsluhovali telefonickú Linku pomoci na odvykanie od fajčenia. Z prijatých 29 hovorov bolo len 8 opodstatnených. Volajúci prejavili záujem o pomoc pri odvykaní od fajčenia v špecializovanom poradenskom centre pre odvykanie od fajčenia. Reálne však naše špecializované centrum nenavštívil ani jeden klient. Telefonickú linku sme ďalej podľa harmonogramu odovzdali na RÚVZ so sídlom v Košiciach a databázu so zistenými údajmi volajúcich sme zaslali na ÚVZ SR.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej KVO):

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO. V roku 2022 sme sa cielene zamerali na edukáciu prevencie KVO u 307 osôb (budúce praktické sestry a účastníci záverečnej konferencie To be green is evergreen na Gymnáziu P. J. Šafárika v Rožňave, účastníci Rožňavského veľtrhu pre seniorov a ďalší). Na tému prevencie srdcovo-cievnych ochorení sme vyhotovili informačný panel, ktorý bol umiestnený vo vstupnej hale RÚVZ.

2. Diabetes mellitus (ďalej DM):

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu.

Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v bodoch 9.3 a 9.5. V rámci vyššie uvedených projektov a spolupráce boli aj v roku 2022 vykonané edukačné aktivity o zdravej výžive a pohybovej aktivite ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb, vrátane prevencie cukrovky. Cieľovou skupinou aktivít boli žiaci základných a stredných škôl a tí, ktorí nás sledovali na našej webovej a facebookovej stránke. V súvislosti so Svetovým dňom diabetu sme pripravili informačný panel, ktorý sme umiestnili vo vstupnej hale RÚVZ.

3. Vybrané nádorové ochorenia:

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín Svetový deň rakoviny – 4. február, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. Realizované aktivity mali informačný a edukačný charakter - zostavenie informačného panelu umiestneného vo vstupnej hale RÚVZ a distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení najmä počas intervencie klienta vo všeobecnom PCOPZ a zdravotno-výchovný materiál uverejnený na našej webovej stránke a tiež aj na sociálnej sieti FB. V spolupráci s vedením závodu Essity Slovakia s.r.o., Gemerská Hôrka sme realizovali aktivity zamerané aj na prevenciu nádorových ochorení. V roku 2023 plánujeme v spolupráci pokračovať.

B) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Pracovníci oddelenia PZaVKZ v hodnotenom období vykonávali predovšetkým nasledovné činnosti zamerané na prevenciu ochorenia COVID-19 a zníženie dopadov pandémie:

- Pripravovali, vytvárali, zverejňovali a distribuovali zdravotno-výchovné materiály a informačné panely v súvislosti s ochorením COVID-19 (prevencia ochorenia, opatrenia, očkovanie, longocovid, ...).
- Obsluhovali telefonickú linku COVID-19 (0905 439 276). Táto linka bola pre odbornú a laickú verejnosť dostupná počas pracovnej doby RÚVZ. V roku 2022 sme na tejto linke vybavili viac ako 150 telefonátov. Najviac riešenými boli otázky ku testovaniu a k očkovaniu.
- Pravidelne na týždennej báze až do ukončenia tejto formy stretnutí sa zúčastňovali stretnutia cez webex (organizovaného IZA, MZ SR).
- Vykonávali epidemiologické vyšetrovanie prípadov v okrese Rožňava.
- V roku 2022 tiež podľa potreby zabezpečovali Ag testovanie, predovšetkým pre pracovníkov RÚVZ a pre ďalšie skupiny osôb podľa potreby (príslušníci PZ SR, utečenci z Ukrajiny).
- Vytvorili zdravotno-výchovný materiál k prevencii infekčných ochorení, vrátane ochorenia COVID-19 a k testovaniu pre utečencov z Ukrajiny, ktorý bol následne preložený do ich materinského jazyka.
- Pokračovali vo Vakcinačnej kampani z roku 2021. Začiatkom januára 2022 sa uskutočnil 2. mimoriadny vakcinačný deň (08.01.2022). Tento deň sa uskutočnil v spolupráci s NsP sv. Barbory v Rožňave, Okresným úradom v Rožňave a Mestom Rožňava. Počas tohto dňa bolo spolu zaočkovaných 777 osôb (1., 2., a 3. dávkou).
- V rámci kampane zrealizovali na tému prevencie ochorenia a očkovania proti ochoreniu COVID-19 2 zdravotno-výchovné aktivity prezenčnou formou pre stredoškôľakov.
- Pravidelne každý týždeň pokračovali v zverejňovaní informácie o možnostiach očkovania v našom okrese. Následne tieto informácie zverejnili na webovej stránke RÚVZ a FB stránke RÚVZ, elektronicky zasielali do obcí, miest, školských zariadení, do všetkých ambulancií v okrese, do cirkevných a neziskových organizácií.

Ďalšie aktivity zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení:

- Pri príležitosti Svetového dňa proti HIV/AIDS sme v 2 MRK a na 1 a strednej škole

realizovali 3 zdravotno-výchovné aktivity na tému prevencie sexuálne prenosných ochorení, vrátane infekcie HIV.

V spolupráci s oddelením epidemiológie a s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a sme začali realizovať projekt, ktorý je zameraný na prevenciu rakoviny krčka maternice, prioritne na podporu očkovania proti HPV. Cieľovou skupinou sú pre nás pediatri, rodičia a deti najmä v období medzi 12. a 13. rokom života. Vo vlastnej réžii sme vytvorili plagáty a letáky zamerané na HPV a na očkovanie proti HPV. Tieto materiály sme distribuovali do všetkých ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast, do škôl a na pracoviská. Prostredníctvom aplikácie Edupage sme dotazníkovou metódou zisťovali mieru informovanosti o HPV infekcii a o očkovaní u rodičov detí na ZŠ v okrese. V projekte pokračujeme aj v roku 2023.